

Miðvikan

Aftur á slóðina hjá fiskimonnum við Norrønu

Tann 16-19. mai skipaði Smyril Line aftur fyri eini ferð í slóðunum hjá føroyskum fiskimonnum í Íslandi. Eisini hesa ferð fekst okkurt íkast til hesa okkara fiskimannasøgu

Tað var á heysti 2009, at Smyril Line fekk tað hugskot at skipa fyri eini ferð til Seyðisfjørðin, har vitjast skuldu støð, har føroyskir fiskimenn og útróðrarmenn hava havt síni spor. Sum ein, ið visti eitt sindur um hetta, varð eg biðin um at koma við sum frásøgumaður.

Tað visti seg beinanvegin, at tað var stór undirtøka fyri hesum hugskoti. Eftir stuttari tíð høvdu út móti 100 fólk teknað seg. Ta ferðina varð farið norður á Bakkafjørðin. Í Seyðisfirði varð vitjað í kirkjugarðinum, har teir menn, sum doyðu við bátinum á Riddaranum í 1927, liggja grivnir. Henda grøv er ein ímynd av lagnunum hjá nógvum føroyskum fiskimonnum undir Íslandi.

Henda ferðin eydnaðist so mikið væl, at í apríl seinasta ár varð aftur skipað fyri einum túri, har tað aftur teknaði seg úti við 100 fólk. Hesa ferðina varð eisini farið suðureftir til Neskaupstaðin og Vattarnes.

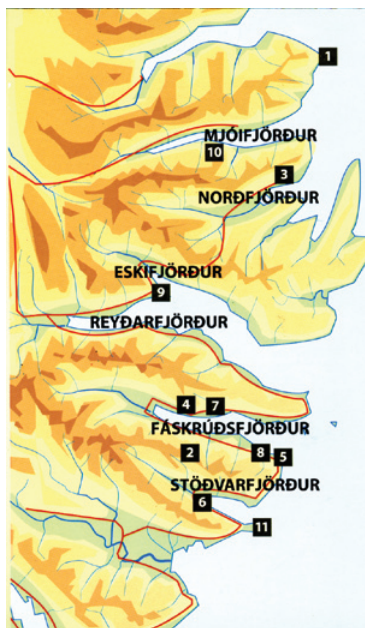
Til ferðina í ár var áhugin størri enn nakrantíð, og aftur vóru tveir fullir bussar av hugaðum luttakarum sum, umframt tað teir finga at síggja, eisini finga frásagnir um føroysku søguna í vitjaðu støðunum. Hetta hevur alt verið so væl umtókt, at fleiri av luttakarunum fyrru túrirnar vóru við aftur í ár.

Tíðin, sum er til taka á eini slikari ferð, er frá týsmorgun til mikukvöld. Hetta gevur tveir dagar. Skráin er eitt sindur broytt fyri hvørja ferð. Tískil varð hesa ferðina bert farið suðureftir.

Lítla Moskva

Tann fyrra dagin varð eins og í fjør vitjað á Norðfjørðinum ella Neskaupstaði, sum býurin eisini verður kallaður. Seinasta ár varð í Miðvikuni greitt frá teirri vitjanini á Norðfjørðinum. Millum annað frá fyrilestrinum hjá søgumanninum Gest Smárson, har hann segði, at tað vóru føroyingar, sum seinna partin í 19. öld lærdu íslendingar á Eysturlandinum vinnuligan fiskiskap, bæði við veiðu og tilvirking av fiski.

Hesa ferð var betri tíð til júst hesa vitjan. Her má enn eina ferð takast til blíðskapin, sum føroyingar mæta í Íslandi. Vertir á Norðfjørðinum var tann stóra fyrirhúgan Sildavinnslan, og tann sum stóð fyri sum vertur var Karl Johann Birgisson, sum aftur hevði skipað fyri eini áhugaverdari skrá, m.a. við

rundferð í býnum.

Hetta kortið visir økið, har vitjað varð henda túrin. Ytst á nesium millum Reyðarfjørð og Fáskrúðsfjørð er Vattarnes og beint innanfyri norðanfyri er Hafnarnes. Norðastu fjørðurinuttan navn er Seyðisfjørður

Her varð millum annað greitt frá, at Norðfjørðurin varð í síni tíð kallaður Lítla Moskva, tí teir vinstrahallu í mong ár høvdu valdið í býráðnum. Eisini sóust tær kavaforðingar, sum vóru gjørdar omanfyri býin at forða fyri skalvalopum, sum áður hava kostað fleiri mannalív.

Drama hjá føroyingum og íslendingum

Eins og í fjør var møguleiki hjá føroyingunum at hitta gamlar íslenskar fiskimenn, sum høvdu siglt saman við føroyinginum. Her hittust tiskil eisini gamlir skipsfelagar aftur.

Ein av hesum var Kaj Johannesen, ættaður úr Fuglafirði. Hann var við trolaran Goðanes, sum var av Norðfirði, tá ið skipið á veg inn á Skálafjørðin rendi á Flesjarnar 3. januar 1957 og skiparin umkomst. Nú kom Kaj at hitta millum aðrar sín gamla skipara Birgir Sigurðson, sum er pápi tann umrødda Karl Johann og beiggi skiparan á Goðanes, Petur. Ein annar var Torbjørn Joensen úr Kollafirði. Hann var

Ofta hevur staðið á hjá bæði føroyingum og íslendingum. Hetta er umborð á Gerpi í 1959.

eisini í Íslandi um somu tíð og kendi somu menn.

Ein partur av hesi søgu er eisini illveðrið fyrst í 1959, tá ið Hans Hedtoft gekk burtur. Tað vóru eisini føroysk og íslensk skip, sum kundu fingið somu lagnu. Mortan (hjá Andreas) Johannesen var eisini við á ferðini, og hann var sjálvur við Fiskaness, sum var á hesum leiðum.

Birgir Sigurðsson var skipari á Gerpi. Teir vóru á veg til New Foundland at fiska, tá ið teir rendu seg í hetta illveðrið. Tað stóð so nógv á, at skiparin hevði skipsráð umborð at taka støðu til, hvat gerast skuldi, um teir skuldu venda ella halda áfram. Sjálvur mælti hann til at halda fram. Ein grundgeving var, at tað stóð so illa til figgjjarliga hjá skipinum, at komu teir heim við ongum, so var vandi fyri, at teir mistu skipið.

Teir fóru til New Foundland og finga ein rimmartúr, sum bjargaði skipinum. Men so væl gekk ikki hjá øllum. Tað var so kalt, at størsti vandin var yvirísing av skipinum, sum so aftur kundi føra til, at skipið koppaði.

Tað var eisini hetta, sum hendi um somu tíð við íslenska trolaran Juli, sum hvarv við 30 monnum. Tað var tó eingin føroyingur við. Tá vóru tíðirnar broyttar í Føroyum. Bert tvey ár frammanundan var tað javnan, at meira enn helvtin av manningini á íslenskum trolarum var føroyingar.

Tað stóð eisini nógv á hjá Torkell Mána. Hann var so yvirisadur, at hann kundi eins væl verið koppaður. Men her gjørdi manningin tað bragd, at teir finga kvett tær yvirisaðu mastrarnar av, so tær fóru fyri borð við øllum ísinum. Hetta bjargaði teimum. Mortan greiddi frá, at Torkell Máni og Fiskaness komu í senn til Grimsby at selja, men báðir trolarar vóru so illa farnir, at teir vórðu lagdir av sýninum, til neyðugar ábøtur vóru gjørdar. Einkin er frætt um nakar føroyingur var við Torkell Mána. Men um nakar var, kundi verið áhugavert at frætt frá viðkomandi.

Fjarðabyggð

Norðfjørður er ein partur av Fjarðabyggð kommunu, har tað tilsamans

búgva um 4.500 fólk. Umframt Norðfjørðin eru bygdinrar Eskiðfjørður, Reyðarfjørður, Fáskrúðsfjørður og Støðvarfjørður.

Norðanfyri Norðfjørðin er Mjóifjørður, har tað fyrst í undanfarnu öld var ein norsk hvalastøð, sum tá var ein tann størsta í heiminum. Har arbeiddu upp til 200 fólk.

Her hava føroyingar eisini róð út. Petur Martin Petersen greiðir frá í Føroya Siglingarsøgu, at abbi hansara, S.P. Petersen í Fuglafirði, kallaður gamli Sámali Petur, sendi í 1913 sonin Pidda til Íslands at kanna møguleikan at rógva út við motorbátum. Teir valdu Mjóafjørðin, tí her vóru góðir møguleikar at hýsa manningini og at taka móti fiski.

Sama ár fara fimm motorbátar, við 5-6 monnum á hvørjum teirra, til Íslands. Teir rógva dúgliga út, men tað kemur ikki nógv burtur úr. Menninir vildu sleppa heim fyri tíðina, áðrenn illveður kom á hesar leiðir.

Men ikki gekk verri enn so, enn at hvør bátur rindaði kr. 35 í skatt, og Piddi rindaði sjálvur kr. 150. Tað